ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)
16 december 1987 *

In zaak 178/86,

Mariette Turner, ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door G. Vandersanden, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij J. Biver, advocaat aldaar, 2, rue Goethe,

verzoekster,

tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur D. Gouloussis als gemachtigde, bijgestaan door Ph. Mihail, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij G. Kremlis, lid van haar juridische dienst, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verweerster,

betreffende een beroep tot nietigverklaring van het besluit van 19 september 1985 houdende definitieve vaststelling van verzoeksters beoordelingsrapport over de periode 1981-1983, met toekenning van schadevergoeding wegens te late vaststelling van dit rapport en wegens het ontbreken van beoordelingsrapporten over de jaren 1977-1981, alsmede toekenning van een symbolische vergoeding van één frank voor de morele schade ontstaan door het onbeantwoord blijven van verzoeksters klacht strekkende tot herziening van het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: G. Bosco, kamerpresident, R. Joliet en F. Schockweiler, rechters,

advocaat-generaal: J. L. da Cruz Vilaça
griffier: D. Louterman, administrateur

* Procestaal: Frans.

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 2 juli 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 7 oktober 1987,

het navolgende

Arrest

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 17 juli 1986, heeft M. Turner, ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, beroep ingesteld, in de eerste plaats strekkende tot nietigverklaring van het besluit van 19 september 1985 houdende definitieve vaststelling van haar beoordelingsrapport over de periode 1981-1983, in de tweede plaats tot toekenning van schadevergoeding wegens te late vaststelling van dit rapport en wegens het ontbreken van beoordelingsrapporten over de jaren 1977-1981, en, ten slotte, tot toekenning van een symbolische vergoeding van één frank voor de morele schade ontstaan door het onbeantwoord blijven van verzoeksters klacht strekkende tot herziening van het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983.

2 Bij nota van 19 september 1985 heeft de directeur-generaal Personeelszaken en algemeen beheer, in zijn hoedanigheid van beoordelaar in beroep, het definitieve beoordelingsrapport over de periode 1981-1983 vastgesteld van M. Turner, raadgevend arts bij het afwikkelingsbureau van de ziektekostenverzekering (DG IX).

3 De Commissie erkent, dat dit rapport ongeveer negen maanden te laat is vastgesteld en dat de gespecificeerde beoordelingen die het bevat, verschillen van die in het vorige beoordelingsrapport.

4 Het laatste beoordelingsrapport dat ter vergelijking kan dienen, is dat over de periode 1975-1977, toen Turner werkzaam was bij de medische dienst (DG IX). Er bestaan namelijk geen beoordelingsrapporten over de periodes 1977-1979 en 1979-1981. Nadat het rapport over de periode 1977-1979 bij 's Hofs arrest van

21 maart 1985 was nietig verklaard (zaak 263/83, Jurispr. 1985, blz. 93), heeft de Commissie geen vervangend rapport opgesteld. Voor de periode 1979-1981 heeft zij in overleg met Turner geen beoordelingsrapport vastgesteld: bij arrest van 9 juli 1981 (gevoegde zaken 59 en 129/80, Jurispr. 1981, blz. 1883) had het Hof de nietigverklaring uitgesproken van het besluit tot tewerkstelling van verzoekster bij de binnen de medische dienst nieuw op te richten medisch-sociale dienst en van het latere besluit tot overplaatsing van Turner naar een post bij het directoraat-generaal XII Onderzoek, wetenschappen en onderwijs; de Commissie vond het daarom moeilijk een beoordelingsrapport vast te stellen over de periode 1979-1981, omdat de werkzaamheden die aan verzoekster waren opgedragen, volgens 's Hofs arrest niet die waren welke haar opgedragen hadden moeten worden.

5 Verder zij opgemerkt, dat de door de Commissie op 27 juli 1979 ter uitvoering van artikel 43 Ambtenarenstatuut vastgestelde Gids voor de beoordeling de nomenclatuur der gespecificeerde beoordelingen van het beoordelingsrapport heeft gewijzigd. Zo zijn de beoordelingen „hoger dan normaal, normaal, lager dan normaal" vervangen door „uitstekend, zeer goed, goed, aanvaardbaar, laat te wensen over".

6 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten en van de argumenten van partijen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting.

De vordering tot nietigverklaring

7 In haar eerste middel stelt verzoekster, dat de Commissie het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983 pas heeft vastgesteld nadat de in de Gids voor de beoordeling voorgeschreven termijnen waren verstreken.

8 Dienaangaande zij er vooreerst aan herinnerd, dat volgens 's Hofs arresten van 1 juni 1983 (gevoegde zaken 36, 37 en 218/81, Seton, Jurispr. 1983, blz. 1789, r.o. 13 en 14) en 21 maart 1985 (reeds aangehaald, r. o. 16) te late vaststelling van een beoordelingsrapport slechts tot nietigverklaring ervan leidt wanneer de betrokken ambtenaar daardoor schade heeft geleden.

9 Volgens het arrest van 6 februari 1986 (gevoegde zaken 173/82, 157/83 en 186/84, Castille e. a., Jurispr. 1986, blz. 497, r. o. 35 en 36) is te late vaststelling met name al nadelig voor de betrokken ambtenaar, wanneer een gunstige beslissing, zoals betreffende een bevordering, over hem moest worden genomen gedurende de periode waarin het beoordelingsrapport ontbrak; de betrokken ambtenaar behoeft geen causaal verband aan te tonen tussen het uitblijven van een dergelijke beslissing en het feit dat er geen rapport bestond.

10 In casu evenwel heeft verzoekster enkel gesteld, dat de late vaststelling van haar beoordelingsrapport heeft geleid tot aantasting van het normale verloop van haar carrière, zonder echter aan te geven, waarin die aantasting bestond. Met name heeft zij geen gewag gemaakt van een besluit betreffende haar carrière, dat genomen had moeten worden in de periode waarin het beoordelingsrapport ontbrak. Het eerste middel moet mitsdien worden afgewezen.

11 In haar tweede middel verwijt verzoekster de Commissie, niet te hebben voldaan aan haar verplichting ingevolge artikel 5, tweede alinea, van de Gids voor de beoordeling, om alle wijzigingen in de gespecificeerde beoordelingen ten opzichte van het vorige rapport te motiveren.

12 In zijn nota van 19 september 1985 bevestigde de beoordelaar in beroep de gespecificeerde beoordelingen over de periode 1981-1983, die minder gunstig waren dan die in het rapport over de periode 1975-1977. Hij preciseerde, dat hij wel degelijk kennis had genomen van het vorige beoordelingsrapport (periode 1975-1977), maar dat rekening moest worden gehouden met het feit dat het toenmalige beoordelingsstelsel niet helemaal hetzelfde was, en vooral ook met het feit dat verzoekster op 20 oktober 1981 een andere functie had gekregen.

13 Uit die passage blijkt, dat de beoordelaar in beroep, in plaats van de wijziging in de gespecificeerde beoordelingen ten opzichte van het vorige rapport te motiveren, de omstandigheden heeft vermeld die die motivering zijns inziens onmogelijk maakten.

14 Met betrekking tot de eerste omstandigheid, namelijk de wijziging van het beoordelingsstelsel in 1979, zij eraan herinnerd, dat het Hof in zijn voornoemd arrest van 6 februari 1986 (r. o. 27) te kennen heeft gegeven dat die wijziging de Commissie niet ontheft van de motiveringsverplichting die ingevolge artikel 5, lid 2, van de Gids voor de beoordeling op haar rust.

15 Met betrekking tot de tweede omstandigheid, namelijk de verandering van functie van verzoekster op 20 oktober 1981, zij eraan herinnerd, dat de Commissie in zaak 266/82 (Turner, Jurispr. 1984, blz. 1) heeft verklaard, dat zij verzoekster had tewerkgesteld in een functie die slechts aan een arts kon worden toevertrouwd en die goeddeels werkzaamheden omvatte welke tot de uitoefening der geneeskunde behoren. Bijgevolg moeten de vroegere werkzaamheden bij de medische dienst en de nieuwe functie bij het afwikkelingsbureau als goeddeels gelijkwaardig worden beschouwd. De Commissie kan verandering van werkzaamheden dus niet als argument aanvoeren om in de onderhavige zaak te ontkomen aan haar verplichting om alle wijzigingen in de gespecificeerde beoordelingen te motiveren.

16 Weliswaar heeft de verandering van functie tot gevolg gehad dat de opsteller van het thans bestreden rapport een ander is dan de opsteller van het als vergelijking dienende vorige rapport. Zoals verzoekster echter terecht heeft opgemerkt, kunnen de beoordelaar en de beoordelaar in beroep in het kader van het in de Gids voor de beoordeling voorziene overleg contact opnemen met de vorige beoordelaars en zich aldus een beter beeld vormen van de ontwikkeling in de prestaties van de betrokken ambtenaar. Ook het feit dat de beoordelaar een ander is, ontslaat de Commissie dus niet van haar verplichting om iedere wijziging in de gespecificeerde beoordelingen te motiveren.

17 Ofschoon er in casu vier jaar liggen tussen de door het bestreden rapport bestreken periode en de periode waarop het vorige rapport betrekking had, kan de Commissie zich niet met een beroep op deze bijzondere omstandigheid onttrekken aan haar motiveringsplicht, zulks gelet op de gelijkwaardigheid van verzoeksters vroegere en huidige werkzaamheden en de mogelijkheid van overleg tussen de beoordelaars voor de periode 1975-1977 en die voor 1981-1983. In haar nota van 19 september 1985 erkent de Commissie overigens zelf, dat het rapport over de

periode 1975-1977 in casu het referentiepunt is voor de toepassing van artikel 5, tweede alinea, van de Gids voor de beoordeling.

18 De Commissie voert aan, dat schending van de bij artikel 5, tweede alinea, van de Gids voor de beoordeling opgelegde verplichting als een procedurefout is te beschouwen, die volgens vaste rechtspraak de geldigheid van het beoordelingsrapport slechts aantast indien de betrokken ambtenaar er schade door lijdt. Dienaangaande moet worden gepreciseerd, dat bedoelde motiveringsplicht ertoe strekt, de ambtenaar inzicht te geven in de redenen van de wijziging van de gespecificeerde beoordeling, hem in staat te stellen de juistheid van de aangevoerde feiten te controleren en, ingevolge zijn recht om te worden gehoord, opmerkingen over die motivering te maken. Het beoordelingsrapport is ongeldig wegens een wezenlijk vormgebrek, omdat het recht van de ambtenaar om te worden gehoord, door het ontbreken van motivering wordt aangetast. Het is dus zonder belang, dat de betrokken ambtenaar in geen geval — dat wil zeggen zelfs niet indien de beoordelaar zijn beoordeling had gemotiveerd — betere gespecificeerde beoordelingen had kunnen verwachten. Het tweede middel van verzoekster is dus gegrond.

De vordering tot schadevergoeding

a) *de te late vaststelling van het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983*

19 Zoals hiervoor reeds uiteengezet, heeft verzoekster niet weten aan te tonen, dat in de periode waarin het rapport ontbrak, een voor haar gunstig besluit genomen had kunnen worden. Mitsdien moet de schadevordering wegens te late vaststelling van het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983 worden afgewezen.

b) *het ontbreken van beoordelingsrapporten over de jaren 1977-1981*

20 Verzoekster betoogt, dat zij schade heeft geleden door het ontbreken van rapporten over de periodes 1977-1979 en 1979-1981, omdat zij daardoor niet heeft kunnen antwoorden op eventuele aanmerkingen op haar werk en de slechte beoordeling in het rapport over de periode 1981-1983 niet heeft kunnen voorkomen.

21 Het ontbreken van een rapport over de periode 1977-1979 kan niet tot de door verzoekster gestelde schade hebben geleid. Op het tijdstip waarop de ongunstige

beoordeling in het rapport over de periode 1981-1983 werd vastgesteld, ontbrak het rapport over de periode 1977-1979 nog niet, aangezien dit eerst bij 's Hofs arrest van 21 maart 1985 is nietig verklaard.

22 Weliswaar is de Commissie haar verplichting niet nagekomen om ter uitvoering van genoemd arrest binnen een redelijke termijn een nieuw beoordelingsrapport over de periode 1977-1979 vast te stellen, doch deze niet-nakoming kan geen aanleiding geven tot het betalen van schadevergoeding aan verzoekster, aangezien deze niet heeft gepreciseerd, in welk opzicht de niet-nakoming haar heeft geschaad.

23 Wat het ontbreken van een rapport over de periode 1979-1981 betreft, moet eraan worden herinnerd, dat verzoekster ermee heeft ingestemd, dat na het arrest tot nietigverklaring van 9 juli 1981 geen nieuw rapport werd vastgesteld. Zij zal thans de gevolgen daarvan moeten dragen en kan derhalve geen vergoeding vorderen wegens het ontbreken van een rapport over die periode.

24 Mitsdien moet de vordering tot schadevergoeding wegens het ontbreken van rapporten over de jaren 1977-1981 worden verworpen.

De vordering van een symbolische vergoeding van één frank

25 Verzoekster vordert ten slotte een symbolische vergoeding van één frank voor de morele schade ontstaan door het onbeantwoord blijven van haar klacht strekkende tot herziening van het beoordelingsrapport over de periode 1981-1983.

26 Dienaangaande kan worden volstaan met op te merken, dat artikel 90, lid 2, tweede alinea, Ambtenarenstatuut zelf de mogelijkheid voorziet dat een klacht bij het verstrijken van de gestelde termijn niet beantwoord is. Volgens die bepaling

staat niet-beantwoording gelijk aan stilzwijgende afwijzing van de klacht en ingevolge artikel 91 kan daartegen beroep worden ingesteld. Niet-beantwoording kan mitsdien geen aanleiding geven tot toekenning van een symbolische vergoeding van één frank voor morele schade.

Kosten

27 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Krachtens paragraaf 3, eerste alinea, van hetzelfde artikel kan het Hof de proceskosten geheel of gedeeltelijk compenseren, indien partijen onderscheidenlijk op één of meer punten in het ongelijk worden gesteld. Volgens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven echter de kosten door de instellingen ter zake van beroepen van personeelsleden der Gemeenschappen gemaakt, te hunnen laste.

28 Slechts één van de vier onderdelen van verzoeksters vordering is toegewezen. Mitsdien dient de Commissie slechts in een kwart van verzoeksters kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende:

1) Verklaart nietig het beoordelingsrapport van verzoekster over de periode 1981-1983.

2) Verwerpt het beroep voor het overige.

3) Verstaat dat de Commissie haar eigen kosten en een kwart van verzoeksters kosten zal dragen.

Bosco Joliet Schockweiler

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 16 december 1987.

De griffier
P. Heim

De president van de Eerste kamer
G. Bosco